

Sygn. akt I CSK 10/11

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 listopada 2011 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Józef Frąckowiak (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Teresa Bielska-Sobkowicz

SSA Agnieszka Piotrowska

w sprawie z powództwa Spółdzielni Mieszkaniowej w Ł.

Przeciwko Ś. Spółdzielni Mieszkaniowej w W.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Cywilnej w dniu 4 listopada 2011 r.,

skargi kasacyjnej strony pozwanej od wyroku Sądu Apelacyjnego

z dnia 20 sierpnia 2010 r.,

oddala skargę kasacyjną.

Uzasadnienie

Zaskarżonym przez pozwaną – Ś. Spółdzielnią Mieszkaniową z siedzibą w W. – wyrokiem z dnia 20 sierpnia 2010 r. Sąd Apelacyjny oddalił jej apelację od wyroku Sądu Okręgowego z dnia 30 grudnia 2009 r. W sprawie tej poczyniono następujące ustalenia.

Uchwałą nr 7/2005 zebrania przedstawicieli Ś. Spółdzielni Mieszkaniowej w W. z dnia 29 czerwca 2005 r. dokonano podziału tej Spółdzielni przez wydzielenie z niej nowej Spółdzielni Mieszkaniowej w Ł. Tę uchwałę zaskarżył do sądu jeden z członków spółdzielni. Sąd Okręgowy prawomocnym wyrokiem z dnia 24 stycznia 2008 r. (II C 1033/06) dokonał modyfikacji uchwały o podziale wskazując jako podstawę takiego orzeczenia przepis art. 108a prawa spółdzielczego. Plan podziału został sporządzony według stanu majątkowego Ś. Spółdzielni Mieszkaniowej, wynikającego ze sprawozdania finansowego na dzień 29 czerwca 2005 r. Zgodnie z tym planem, Ś. Spółdzielnia Mieszkaniowa miała przekazać wydzielonej spółdzielni określone składniki majątkowe, między innymi środki pieniężne w kwocie 291 075,23, w tym zasądzony wyrokiem sądowym czynsz od Spółdzielni „S.” w Ł. w kwocie 139 854,7 zł. Sąd Rejestrowy dokonał w dniu 29 maja 2008 r. wpisu do Krajowego Rejestru Sądowego, powstałej po podziale nowej Spółdzielni Mieszkaniowej w Ł.

Spółdzielnia Mieszkaniowa w Ł. pozwem z dnia 4 listopada 2008 r. wniosła o zasądzenie od pozwanej Ś. Spółdzielni Mieszkaniowej w W. kwoty 291 075,23 zł, gdyż pozwana nie przekazała jej środków pieniężnych należnych powodce z tytułu podziału spółdzielni, określonych w uchwale nr 7/2005 zebrania przedstawicieli Ś. Spółdzielni Mieszkaniowej w W. z dnia 29 czerwca 2005 r. oraz wyrokiem Sądu Okręgowego z dnia 24 stycznia 2008 r. (II C 1033/06).

Sąd Okręgowy wyrokiem z dnia 30 grudnia 2009 r. zasądził od Ś. Spółdzielni Mieszkaniowej w W. na rzecz Spółdzielni Mieszkaniowej w Ł. kwotę 291 075,23 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 29 czerwca 2008 r. do dnia zapłaty.

Sąd Okręgowy uznał, że z chwilą wpisu do rejestru powódki, na podstawie art. 111 prawa spółdzielczego, przeszły na nią wynikające z planu podziału składniki majątkowe oraz prawa i zobowiązania. Sąd przyjął, że plan podziału

wynikał także z treści orzeczenia sądu i przewidywał, które konkretne środki finansowe przejdą na rzecz Spółdzielni Mieszkaniowej w Ł. Stwierdził, że uchwała o podziale i utworzeniu nowej spółdzielni, stanowiące podstawę dokonanego wpisu do rejestru, podobnie jak i orzeczenie ją zastępujące, nie mogą być kwestionowane z powodu ich niezgodności z prawem w drodze zarzutu zgłoszonego w sprawie z powództwa dotychczasowej spółdzielni przeciwko nowej o wydanie niektórych składników majątkowych. W sytuacji, gdy uchwała o podziale spółdzielni, na skutek jej zaskarżenia została zmodyfikowana orzeczeniem sądu, jest ono wiążące dla innych osób i sądów oraz stanowi podstawę prawną skutecznego żądania wydania składników majątkowych.

Oddalając apelację pozwanej Sąd Apelacyjny podkreślił, że w rozpoznawanej sprawie osoba wierzyciela (powódka) wyznaczona jest przez treść stosunku prawnego wynikającego z: 1) uchwały zebrania przedstawicieli Ś. Spółdzielni Mieszkaniowej nr 7/2005 o podziale spółdzielni i 2) wyroku Sądu Okręgowego z dnia 24 stycznia 2008 r. zawierającego rozstrzygnięcie o „modyfikacji uchwały podziałowej nr 7/2005”. Do podziału składników majątkowych oraz praw i obowiązków nie doszło wprost w oparciu o czynność prawną organu spółdzielni, lecz także późniejsze orzeczenie sądowe. Rozważając relacje pomiędzy uchwałą a orzeczeniem ją modyfikującym Sąd Apelacyjny uznał, że powództwo o wydanie orzeczenia zastępującego w części istniejącą uchwałę o podziale spółdzielni jest powództwem o ukształtowanie cywilno-prawnego stosunku prawnego, do którego należy stosować (obok przepisów ustaw spółdzielczych) przepisy kodeksu cywilnego, w szczególności art. 64 k.c.

Odnosząc powyższe uwagi do rozpoznawanej sprawy Sąd Apelacyjny wskazał, że wyrok Sądu Okręgowego z dnia 24 stycznia 2008 r. (akt II C 1033/06), przyjmując za podstawę planu podziału stan majątkowy Ś. Spółdzielni Mieszkaniowej wynikający ze sprawozdania finansowego na dzień 29 czerwca 2005 r., stwierdzał między innymi, że Ś. Spółdzielnia Mieszkaniowa ma przekazać wydzielonej spółdzielni, czyli powódce, określone kwotowo i tytułem prawnym środki pieniężne, oraz roszczenia, w sumie w wysokości dochodzonej pozwem.

Rozstrzygnięcie to wyznacza zatem i konkretyzuje zakres przesunięć między majątkami spółdzielni. Chybione są zarzuty powoda, że mimo tak ukształtowanej treści uchwały o podziale Sąd Okręgowy, w postępowaniu o zasądzenie kwot określonych tą uchwałą, zobowiązany był prowadzić postępowanie dowodowe zmierzające do ustalenia istnienia i źródeł powstania środków pieniężnych objętych prawomocnym wyrokiem sądu. Przyznanie takiej kognicji sądowi oznaczałoby ponowną weryfikację postanowień uchwały o podziale, zmodyfikowanej prawomocnym wyrokiem sądu, oraz badanie prawidłowości sporządzenia przez pozwaną sprawozdania finansowego na dzień 29 czerwca 2005 r. do czego, w świetle art. 365 KPC, brak podstaw prawnych.

W skardze kasacyjnej skarżący zarzucił naruszenia przepisów postępowania, które miało istotny wpływ na wynik sprawy, tj.: 1) art. 365 § 1 k.p.c. przez przyjęcie, że Sąd Okręgowy wydając orzeczenie w sprawie I C 65/09, był związany wyrokiem Sądu Okręgowego w sprawie II C 1033/06; 2) art. 365 § 1 k.p.c. przez przyjęcie, że w sprawie ma zastosowanie wskazany przepis, tj. prawomocność materialna rozszerzona wobec powodowej spółdzielni; 3) art. 385 k.p.c. przez oddalenie apelacji pozwanej spółdzielni, w sytuacji, gdy apelacja pozwanej była zasadna; 4) art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. przez to, że Sąd Apelacyjny nie podał w uzasadnieniu wyroku podstawy prawnej rozstrzygnięcia; 5) art. 378 § 1 k.p.c. przez nierozpoznanie sprawy w granicach zaskarżenia i nie rozpatrzenie zarzutów zgłoszonych przez pozwaną w apelacji.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Skarga kasacyjna nie zasługuje na uwzględnienie. Pozwana, naruszenia art. 365 § 1 k.p.c., upatruje w tym, że prawomocny wyrok Sądu Okręgowego modyfikujący uchwałę o podziale pozwanej Ś. Spółdzielni Mieszkaniowej w W. został wydany w sprawie wszczętej przez członka tej Spółdzielni. Nie powinien on, jej zdaniem, wiązać w rozpoznawanej sprawie, która toczy się pomiędzy innymi stronami. Skarżąca nie dostrzega jednak, że wyrok Sądu Okręgowego z dnia 24 stycznia 2008 r. (akt II C 1033/06) ukształtował relacje prawne pomiędzy dotychczasową spółdzielnią ulegającą podziałowi, a wydzieloną z niej spółdzielnią.

Między innymi uchwała o podziale zmodyfikowana wspomnianym wyrokiem określiła, że pozwana spółdzielnia ma przekazać Spółdzielni Mieszkaniowej w Ł. kwotę dochodzoną pozwem. W tej sytuacji domaganie się przez pozwaną, aby powódka wykazała podstawę prawną i faktyczną swojego roszczenia nie ma żadnych racjonalnych podstaw. Jak to trafnie podkreśliły orzekające w sprawie Sądy zobowiązanie, z którego wywodzi swoje roszczenie powódka, ma swoje źródło w uchwale o podziale i wyroku sądu, który tę uchwałę zmodyfikował. Skoro zaś wyrok ten jest prawomocny, to zgodnie z art. 365 § 1 k.p.c., wiąże on także rozpoznające niniejszą sprawę sądy, które nie mogą orzekać ponownie u ustaleniach zawartych w tym wyroku, między innymi o tym, czy pozwana jest zobowiązana przekazać powódce kwotę dochodzoną pozwem.

Podstawa prawna żądania powódki jest także jednoznacznie wyartykułowana w art. 111 ustawy z dnia 16 września 1982 r. – Prawo spółdzielcze, (jedn. tekst z 2003, Nr 118, poz. 1848 ze zm.). Przepis ten stanowi, że wskutek podziału spółdzielni na powstającą spółdzielnię przechodzą z chwilą jej zarejestrowania wynikające z planu podziału składniki majątkowe oraz prawa i zobowiązania. Jest bezsporne, że w planie podziału stanowiącym podstawę uchwały o podziale zmodyfikowanej przez prawomocny wyrok Sądu Okręgowego z dnia 24 stycznia 2008 r. przyznano nowopowstałej spółdzielni, czyli powódce, między innymi kwotę dochodzoną pozwem. Ma więc ona wyraźne prawo żądania przekazania jej tej kwoty przez pozwaną. Bez znaczenia dla rozpoznawanej sprawy jest też podnoszony w skardze kasacyjnej problem dopuszczalności przekształcenia powództwa o uchylenie uchwały walnego zgromadzenia spółdzielni, z jakim pierwotnie wystąpił skarżący członek spółdzielni w powództwo o zmianę uchwały o przekształcenie, jak również określenia podstaw prawnych takiej uchwały. Rozstrzygnięcie tych zagadnień mogło mieć znaczenie przed wydaniem prawomocnego wyroku, który zmodyfikowała uchwałę o przekształceniu Ś. Spółdzielni Mieszkaniowej. Skoro pozwana nie podniosła skutecznie tych zagadnień w trakcie procesu zakończonym prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego, który stanowił podstawę wpisu Spółdzielni Mieszkaniowej w Ł. do rejestru przedsiębiorców w KRS, to ich rozstrzygnięcie nie ma aktualnie żadnego znaczenia dla rozpoznawanej sprawy.

Wbrew temu co twierdzi w skardze kasacyjnej pozwana, Sąd Apelacyjny jak najbardziej zasadnie oddalił jej apelację, nie mamy więc do czynienia z naruszeniem art. 385 k.p.c. Pozwana w trakcie procesu w drugiej instancji podniosła, że wyrok Sądu Okręgowego z dnia 24 stycznia 2008 r., w którym ustalono, że pozwana ma przekazać powódce kwotę 139 854,70 zł wskazuje, że kwota ta stanowi czynsz zasądzony wyrokiem sądowym od Spółdzielni „S.” w Ł. na rzecz powodowej Spółdzielni. Według twierdzeń pozwanej taki wyrok zaś w ogóle nie istnieje. Po pierwsze, jeżeli tak jest rzeczywiście, to rysuje się zasadnicze pytanie dlaczego strona pozwana, która przygotowała plan podziału w oparciu o sprawozdanie finansowe za rok 2005, dopuściła do tego, że w planie podziału powołano nieistniejący wyrok sadu oraz dlaczego nie podniosła tej okoliczności przed wydaniem wyroku modyfikującego uchwałę o podziale spółdzielni. Po drugie, zwrócić należy uwagę, że ciężar dowodu, co do tego czy taki wyrok nie istnieje spoczywa na pozwanej, która chce wykazać, że jej obowiązek, stwierdzony prawomocnym wyrokiem, nie istnieje. Pozwana zaś poza stwierdzeniem, że wspomniany wyrok nie istnieje, nie przedstawiła żadnego dowodu, że rzeczywiście taki jest stan rzeczy. Brak więc było jakichkolwiek podstaw, aby kwestionować jej obowiązek zapłaty na rzecz powódki kwoty 139 854,70 zł.

Sąd Apelacyjny rozpoznał wszystkie zarzuty zgłoszone w apelacji powódki, tylko trafnie uznał, że szczegółowa polemika z każdym nie była konieczna, gdyż niektóre zarzuty były oparte na założeniu, że Sąd Okręgowy wbrew art. 365 § 1 k.p.c., nie jest związany wyrokiem z dnia 24 stycznia 2008 r., w którym zmodyfikowano uchwałę o podziale spółdzielni. Skoro problem ten został prawidłowo wyjaśniony przy okazji omówienie braku zasadności pierwszych zarzutów pozwanego, szczegółowe odnoszenie się do zarzutów, które w istocie podnosiły ten sam problem było zbędne.

Zupełnie bezzasadny jest także zarzut naruszenia art. 328 § 2 k.p.c., gdyż w uzasadnieniu Sądu Apelacyjnego została wskazana podstawa prawną rozstrzygnięcia, którą jest art. 111 prawa spółdzielczego.

Mając na uwadze, powyższe względy Sąd Najwyższy, na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c., orzekł jak w sentencji.

